

Jaarverslag van het Gilde van Molenaars over 2024

DOOR: TOM KREUNING, secretaris

Algemeen

Het jaar 2024 was een goed jaar voor het Gilde. Voorzitter Erik Kopp nam na acht jaar voorzitterschap afscheid en het Gilde verwelkomde Eelco van Norren als de nieuwe voorzitter.

Het ledental steeg in 2024 met 101 leden naar 3005. Er kwamen 223 nieuwe leden bij en er gingen 122 leden weg. De vereniging groeit nog elk jaar.

Online streaming

Online vergaderen en streamen zijn helemaal ingeburgerd bij het Gilde. Het bestuur vergadert meestal via ZOOM en één keer per jaar fysiek. Dat scheelt een heleboel kilometers en reistijd. De Algemene Ledenvergadering werd gestreamd vanuit Groningen en er kon live meegekeken worden via YouTube. De opname is nog steeds terug te zien op het YouTube-kanaal van het Gilde.

Een aantal afdelingen verzorgen hun theorielessen online en deze zijn ook terug te zien via de website en op het YouTube-kanaal van het Gilde.

Bestuur

Samenstelling

Het bestuur bestaat sinds de Algemene Ledenvergadering (ALV) van 6 april 2024 uit Eelco van Norren (voorzitter), Tom Kreuning (secretaris), Geert Jonker (penningmeester), Annemie Driessen (afdelingscoördinator), Kees Kammeraat (opleidingscoördinator) en Peet Wessels (PR en communicatie). Voorzitter Erik Kopp heeft tijdens de Algemene Ledenvergadering de voorzittershamer overgedragen aan Eelco van Norren.

Het bestuur heeft in wisselende samenstellingen diverse afdelingsvergaderingen en instructeursavonden bezocht en laat zich graag uitnodigen door de afdelingen om kennis te maken en te horen wat er leeft en waar behoefte aan is.

Samenwerking

De samenwerking met vereniging De Hollandsche Molen (DHM), het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde (AKG) en het Gild Fryske Mounders (GFM) is onverminderd uitstekend. Tweemaal per jaar komen de voorzitters bij elkaar in het zogenaamde 'voorzittersoverleg'. Op de agenda staan altijd de punten veiligheid, lesmateriaal en internationale samenwerking. Het Gilde heeft zitting in de Molenadviesraad van De Hollandsche Molen.

De opleidingsraad heeft tweemaal vergaderd waarbij het niet alleen over opleiden gaat maar over allerlei zaken die spelen binnen de vereniging.

Ook wordt er samengewerkt op het gebied van het ontwikkelen van specialisaties. Het Gilde heeft de ledenvergaderingen van het Gild Fryske Mounders bezocht.

Internationaal was er contact met veel molenaars en molenorganisaties. De door Nederland geleide internationale stuurgroep heeft diverse online 'workshops' en conferenties georganiseerd. Voor het Gilde zitten Peet Wessels en Tom Kreuning in de stuurgroep. De komende tijd wordt het internationale netwerk nog meer uitgebreid en zullen er meer conferenties/werkgroepen over het Ambacht van Molenaar worden georganiseerd. De Handboeken en de Lesbrieven zijn in het Engels vertaald dankzij een bijdrage van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed. De vertaling van het Handboek Watermolenaar is eind 2023

gereedgekomen en op de website geplaatst. De vertaling van het Handboek Windmolenaar had nogal wat voeten in aarde en zal begin 2025 gereedkomen.

Met onze Engelse zusterorganisatie 'The Traditional Cornmillers Guild' is een overeenkomst gesloten waarbij zij onze vertaalde handboeken gaan gebruiken om de opleiding tot molenaar in Engeland gestalte te geven.

In het kader van het vastleggen en ontsluiten van ambachtelijke molenkennis werkt het Gilde sinds 2023 samen met vereniging De Hollandsche Molen in het kader van het project 'Craft of the Miller'. Dit komt voort uit de UNESCO-nominatie van het Ambacht van Molenaar uit 2017. De Hollandsche Molen werkt aan een digitaal systeem waarin ambachtelijke kennis opgeslagen en opgezocht kan worden. Er wordt nu gewerkt aan de publieksomgeving van het kennisplatform en de toekomstige inbedding binnen allemolens.nl. In de loop van 2025 zal dit kennisplatform worden gelanceerd.

Jong Ambacht

Jong Ambacht heeft een uitwisseling gehad met een Duitse molenvereniging. De Molenjongeren werden bijgestaan bij de organisatie van de Molenjongerendag in Geldermalsen. De opleidingsraadvergaderingen werden bezocht en mede door de inzet van Jong Ambacht is er nu een werkgroep voor het digitale maalboekje. Er is een mobiele app ontwikkeld voor een smartphone of een tablet. Verder zijn er vragen van jongeren beantwoord.

Archief

Het opgeschoonde archief is nog steeds ondergebracht in een Shurgard-box in Alkmaar. Er ontbreken nog een aantal documenten zoals notulen en verslagen. Een speurtocht is gestart om bij oud-bestuursleden te kijken of daar nog wat te vinden is. Op de website komen steeds meer documenten en boeken digitaal beschikbaar. Deze zijn voor iedereen gratis te downloaden zonder eerst te hoeven inloggen; dat is een voorwaarde van UNESCO om het ambacht uit te dragen. Er is contact met de stichting molendocumentatie van De Hollandsche Molen om in de loop van 2025 het (papier)archief daar onder te brengen. Het archief blijft toegankelijk en de Shurgard box zal dan worden opgeheven.

Evert Smit Biotoopprijs

Deze prijs is in 2024 niet uitgereikt. Het bestuur vraagt de leden om personen of instellingen voor te dragen die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt voor de molenbiotoop. Aan het eind van 2024 zijn er een aantal voordrachten bij het bestuur binnengekomen. De verwachting is dat de prijs in 2025, het jaar van de molenbiotoop, zal kunnen worden uitgereikt.

Immaterieel Erfgoedprijs

Nadat de eerste Immaterieel Erfgoedprijs van het Gilde in 2022 was uitgereikt aan het Erfgoedhuis Zuid-Holland is het stil geworden rond deze prijs. Het bestuur vraagt om voordrachten van personen of instellingen voor deze prijs. Zij moeten zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt in het promoten van het Ambacht van Molenaar als immaterieel erfgoed.

Financiën

Het boekjaar 2024 was voor het Gilde financieel een vrij rustig verlopend jaar. Het was ook het eerste jaar waarin er een volledige en consequente splitsing gemaakt is van de jaarlijkse contributie gelden. Deze zijn opgesplitst in Contributie, Bijdrage Gildebrief en

Verzekeringspremie. Dit was nodig omdat de BTW-tarieven hiervoor verschillend zijn. Ook was dit het eerste jaar waarbij nieuwe leden niet meer de verplichting hadden om de lesboeken aan te schaffen (omdat die ook via de website zijn te downloaden) en er aan nieuwe leden een opleidingsvergoeding van € 40 gevraagd wordt.

Aan de inkomsten kant valt een extra subsidie van het RCE op. Een verhoging van de subsidie voor 2023 is pas in 2024 overgemaakt en voor 2024 zelf was het subsidiebedrag ook € 2000 hoger dan begroot.

De vertalingen van de lesboeken in het Engels zijn in 2024 zo goed als afgerond.

De financiën van de kernactiviteiten, het opleiden tot gediplomeerd molenaar en het behartigen van de belangen van al onze molenaars, zijn goed op orde. De resultaten hiervan worden in de overzichten nu apart vermeld. Omdat het overschot in 2024 relatief hoog was, wordt voorgesteld de afdelingsbijdragen in 2025 te verhogen.

De boekhouding was in handen van Andrien Muijsers. De Kascommissie bestond uit de gildeleden Carolien Pikkemaat, Ben van Roosmalen en Fred Bloemendaal.

Leden

De ledenadministratie wordt verzorgd door Piet van Doorn.

Het ledenaantal is gestegen van 2.904 op 1 januari tot 3005 leden op 31 december. Dit is een toename van 101 leden. Het aantal verwerkte nieuwe aanmeldingen bedroeg 223. Het aantal uitgeschreven leden bedroeg 122, waarvan 20 in verband met overlijden.

Actieve Ledenbestand GVM		2024		+/-	2023	2022	2021	2020
Geslaagde leden	Windmolen	1688	1543 m 145 v	+64	1624	1583	1559	1503
	Watermolen	99	84 m 15 v	+12	87	74	72	73
Geslaagd certificaat	Windmolen	3		+3	--	--	--	--
Leden in opleiding	Windmolen	701	583 m 118 v	-18	683	860	807	782
	Watermolen	75	65 m 10 v	-3	78	87	65	57
Leden maalploeg		192		-6	198	--	--	--
Donateurs		154		+8	146	129	121	110
Jeugdleden		33		+4	29	18	19	18
Molengids		115		+27	88	67	54	47
Instructeur-vakmolenaar		8		--	8	8	8	8
Buitengewone leden		43		+2	41	42	42	40
Ereleden		8		--	8	9	6	6

Bijzonderheden in de tabel:

1. De tabel bevat een aantal dubbeltellingen door leden met een dubbele lidsoort, bijvoorbeeld 'Geslaagd lid windmolen', tevens 'Lid in opleiding watermolen'

enzovoorts.

2. Op 22 juli 2024 is het aantal actieve leden gestegen tot boven de 3000.

Opleidingen

In 2024 hebben totaal 110 leden-in-opleiding het Getuigschrift Molenaar behaald! Een ongekend hoog aantal sinds de oprichting van het Gilde. Ook het aantal watermolenaars is aanzienlijk hoger dan gebruikelijk. Bijzonder was, dat twee kandidaten in de najaarsronde zowel het Getuigschrift Windmolenaar als het Getuigschrift Watermolenaar behaalden! Belangrijk is om achter elke kandidaat een instructeur, stagemolenaars en anderen te zien, die een bijdrage leveren aan de opleidingen. Duizenden praktijkuren en vele theorie-uren zijn hiervoor gemaakt door velen, die zich hiervoor belangeloos inzetten. Zonder hen geen geslaagden! Dit veelal in stilte gebeurende werk verdient ons aller waardering!

Op verzoek van het RCE (Rijksdienst Cultureel Erfgoed) wil het Gilde inzicht krijgen in het totale aantal instructie-uren, dat er jaarlijks gegeven wordt. Ook het RCE moet de besteding van de jaarlijkse subsidie aan het Gilde kunnen verantwoorden.

Dat is (nog) geen eenvoudige opgave! Om hiermee een begin te maken is aan alle leerling-molenaars en instructeurs verzocht, alle instructie-uren nauwkeurig vast te leggen, óók nadat het vereiste aantal uren al bereikt is. Dat moet resulteren in beter cijfermateriaal.

De vraag van het RCE loopt gelukkig parallel met een ontwikkeling, die dit jaar ook in gang is gezet: het ontwikkelen van een digitaal maalboekje, waarin de leerling-molenaar de instructie-uren bijhoudt. Deze app is in eigen beheer opgezet door web wizard André Canrinus, in samenwerking met andere ict'ers. De eerste testen zijn veelbelovend en de app wordt in 2025 vrijgegeven voor iedere instructeur en leerling-molenaar. Het papieren maalboekje zal niet direct verdwijnen; zolang er nog gebruik van gemaakt wordt blijft het verzoek om nauwkeurig alle uren bij te houden van kracht!

Naast de vele theorie-avonden in de afdelingen is in april ook een onlineweercursus aangeboden, waarvoor ca. 120 deelnemers zich hebben aangemeld. In het najaar was er geen cursus, maar de reeks wordt vanaf voorjaar 2025 opnieuw aangeboden. Over de inhoud is goed overleg met onze meteoroloog David Henneveld. Naast deze cursus wordt door hem ook in elke Gildebrief een aansprekend weersverschijnsel besproken. En wekelijks plaatst hij op de website een weekend-weersverwachting, met de nodige instructieve achtergrondinformatie.

Voor instructeurs heeft Frans Hulzink in juni een trainings-/coachingsdag verzorgd. Hetzelfde is in november ook gebeurd voor examinatoren voor toelatingsexamens in de afdeling Gelderland.

Een coachingsdag voor instructeurs in de noordelijke afdelingen is vanwege onvoldoende aanmeldingen niet doorgegaan.

De Commissie Verbetering Opleiding (CVO) heeft dit jaar haar werk voortgezet. De opdracht was om de opleiding tot windmolenaar zodanig te verbeteren, dat deze in principe door iedereen met goed gevolg kan worden afgesloten. Het aantal mensen dat aan de opleiding begint maar deze niet afrondt is namelijk veel te hoog.

Een vijftal keren werd vergaderd. Al haar voorstellen worden op de Opleidingsraad besproken voor goedkeuring. Van november 2024 tot januari 2025 bezochten leden van de CVO de Gilde afdelingen om bij de plannen toelichting te geven. Maar zeker ook, om te horen, welke vragen er leven bij de Gilde-afdelingen en welke wensen of knelpunten men aan de CVO wil meegeven.

Examens

Aan de twee examenrondes van dit jaar namen totaal 118 kandidaten deel. Dit is een recordaantal kandidaten! Van hen slaagden er 95 voor het Getuigschrift Windmolenaar en 15 voor het Getuigschrift Watermolenaar.

Afgewezen zijn acht kandidaten windmolenaar en geen kandidaat watermolenaar. Het slagingspercentage was 93,2 %.

In totaal zijn er nu sinds 1970, 2.625 geslaagden voor het Getuigschrift Windmolenaar na 892 examendagen. Het totaal aantal geslaagde watermolenaars is sinds 1997 uitgekomen op 131 na 60 examendagen.

Wilma Dondergoor is de examencoördinator van het Gilde. Zij werkt samen met de examenplanner Nico van den Broek en de Examencommissie van De Hollandsche Molen onder voorzitterschap van Harrie Muhren.

Handboeken

Het Handboek Watermolenaar heeft dit jaar nog wat kleine tekstuele aanpassingen ondergaan. De vertaling van dit Handboek in het Engels staat op de website.

Voor het Handboek Windmolenaar is een geheel herzien hoofdstuk 9 over de Biotoop samengesteld door Agnes de Boer en verschijnt begin 2025. De vertaling van het handboek windmolenaar zal eveneens begin 2025 gereedkomen en op de website geplaatst worden. Alle documenten zijn via de Gildewebsite voor iedereen te downloaden.

Aangepaste Opleiding

Tot 2026 is er tijdelijk naast de huidige opleiding een gefaseerd opleidingstraject. De lesstof wordt aangeboden in twee fasen. De huidige, praktische lesstof wordt geheel opgenomen in fase 1. Beide fasen worden afgesloten met een examen. Succesvol afronden van fase 1 levert het Certificaat Molenaar op, waarmee de kandidaat bevoegd en bekwaam is zelfstandig elke molen onbelast te laten draaien. Fase twee vult aan tot het huidige Getuigschrift Molenaar. Deze gefaseerde opleiding is van start gegaan vanaf januari 2024. De Examencommissie van De Hollandsche Molen neemt de examens voor beide fasen af en zal de exameneisen vastleggen en de certificaten uitreiken.

Afdelingsbesturen besluiten zelf of zij dit gefaseerde opleidingstraject aan hun leden-in-opleiding willen aanbieden.

Veiligheid

Meldingen

In 2024 zijn er in totaal dertien incidenten gemeld.

Daarvan waren er vier incidenten met materiele schade en waren er acht ongevallen met persoonlijk letsel.

Het overzicht met de meldingen staat op de website van het Gilde.

Leren van incidenten

Leren van incidenten vinden we belangrijk. Daarbij is het mogelijk om een artikel over een incident dat je is overkomen te plaatsten in de Gildebrief.

Risico Inventarisatie & Evaluatie voor Molens (RI&E)

De verbeterde versie van de RI&E voor Molens staat in de nieuwe huisstijl gepubliceerd op de website van De Hollandsche Molen. De RI&E is daar voor iedereen gratis te downloaden.

Keurmeesters valbeveiliging

Het overzicht met de keurmeesters staat op de website van het Gilde.

Veiligheidscoördinator

De veiligheidscoördinator van het Gilde is Paul Horstman. Hij heeft Erik Kateman opgevolgd. Het Gilde is via de veiligheidscoördinator vertegenwoordigd in de Werkgroep Veiligheid, een werkgroep vanuit de gezamenlijke molenorganisaties. Deze gezamenlijke molenorganisaties hebben een veiligheidsorganisator aangesteld. Piet Tromp is voor deze functie part time in dienst getreden bij De Hollandsche Molen en is zich aan het inwerken.

PR en Communicatie

In 2024 hebben de molenjongeren wederom een Molenjongerendag georganiseerd in Geldermalsen om zo meer jongeren te betrekken bij het ambacht van molenaar. Vanuit het bestuur is er een bijdrage geleverd aan deze dag.

De website is de spil van alles wat met het Gilde te maken heeft. Op werkelijk elke vraag staat het antwoord op de website. Ook staat er ontzettend veel materiaal op dat gratis te downloaden is. Zo is al het lesmateriaal voor de hele wereld beschikbaar en ook de nieuwe Engelse vertalingen van de handboeken. De Gildebrief is vaak al eerder online te lezen dan dat de papieren versie op de mat valt. Er is een videotheek waar allerlei filmpjes te zien zijn en ook de theorielessen van de afdeling Gelderland zijn daar te vinden. In de bibliotheek zijn boeken digitaal te downloaden. De website wordt onderhouden door Kees Kammeraat en Tom Kreuning. André Canrinus zorgt voor de technische ondersteuning. Facebook blijft populair onder molenaars. De pagina van het Gilde heeft ruim 1.600 volgers. In 2024 zijn er 335 berichten geplaatst. De Instagrampagina van het Gilde heeft bijna 900 volgers. Het is een bonte verzameling van bijna driehonderd portretten van molenaars. Inzenden van een mooi molenaarsportret kan nog steeds. Het YouTube-kanaal van het Gilde is in 2024 uitgebreid en er komen regelmatig filmpjes bij. Ook de Algemene Ledenvergaderingen zijn daar terug te zien. Vanuit het bestuur is Peet Wessels verantwoordelijk voor de PR en communicatie.

Gildebrief

In 2024 is de Gildebrief weer viermaal verschenen. De redactie was in handen van Evert Verhoeven en Jannemieke Kroese (hoofdredacteurs), Barend Zinkweg (tekstredacteur) en Johan van de Bunt (eindredacteur).

Er is ruimte voor meer artikelen. Het motto is nog steeds: De Gildebrief is van, voor, door en over molenaars. De Gildebrief wordt opgemaakt en gedrukt door drukkerij De Bunschoter. In de loop van 2024 is tekstredacteur Barend Zinkweg gestopt. Ook Jannemieke Kroese is gestopt als hoofdredacteur. De redactie is naarstig op zoek naar uitbreiding.

Ondersteunende diensten

Vertrouwenspersonen

Vertrouwenspersonen Ada Meurs en Willem van Breenen hebben diverse telefonische gesprekken met leden gevoerd.

Afgelopen jaar zijn er enkele casussen geweest die in algemene zin gaan over:

- Omgang in het molenaarsteam met taken en verantwoordelijkheden. Als nieuwe molenaar in een bestaand team dat ruimte moet maken voor nieuwe input.
- Ook in werkgroepen, wie heeft welke taak en waarom en wat mag wie er wat over zeggen. Emoties kunnen onbedoeld een grote impact hebben, wat is wijsheid en welke stappen zijn helpend.

- Verder blijft af en toe het onderwerp ‘bestuur versus molenaars’ terugkomen.

De bellers gaven aan zich gehoord en geholpen te voelen. Soms zijn er meerdere gesprekken geweest, uitgespreid over een periode.

Samen met de afdelingscoördinator zijn er voor alle instructeurs gratis VOG's (verklaring omtrent het gedrag) aangevraagd. De stagemolenaars zullen in 2025 volgen.

Webshop

Het beheer van de webshop is in handen van Henk Berends.

De webshop was wat uitgedund, doordat de Handboeken en veel publicaties nu gratis te downloaden zijn via de website. De handboeken, vlaggen, badges en het jubileumboek zijn nog steeds te koop. Inmiddels is er ook weer een kledinglijn verkrijgbaar via een externe partij.

Bliksemafleidercontrole

In het jaar 2024 bestond het team uit de volgende personen:

Hendrik-Jan Berghuis, Paul Breijs, André Canrinus, Johan Krone, Evert van Rooijen en Hans Meulenberg. Gedurende het jaar is er afscheid genomen van Paul Breijs en Johan Krone.

Er werden drie nieuwe controleurs verwelkomd: Henk Gooijers (Zeeland en westelijk Noord-Brabant), Geert-Jan Scholte (Gelderland en Overijssel) en Jaap van der Sar (Utrecht en Zuid-Holland).

Het gemiddelde aantal controles neemt nog steeds ieder jaar toe. Er wordt naar gestreefd om een molen eens per drie jaar te controleren. Over de afgelopen drie jaar zijn 271 verschillende molens gecontroleerd.

In 2024 zijn er 108 molens gecontroleerd. In totaal zijn er 196 adviezen uitgebracht. Dit komt neer op iets minder dan 2 adviezen bij elke controle. Bij 20 molens werden geen gebreken geconstateerd.

Zoals elk jaar is de aardingskabel ook nu weer letterlijk de zwakke plek. Deze wordt direct gevolgd door contactproblemen rond de brugjes op de roeden en de staartbalk. Dit betreft 98 van de 196 adviezen. In veel gevallen kan de molenaar problemen rond de aardingskabel en de brugjes zelf oplossen.

Verzekeringen

Het verzekeringssecretariaat is al vele jaren in handen van Jan Wieffer. Jan heeft aangegeven dat hij met deze functie wil gaan stoppen. Er wordt gezocht naar een opvolger.

In 2024 was er een zwaar ongeval in Zuid-Holland waarvan de afhandeling nog loopt. Verder was het voor het Gilde een gunstig jaar. Er zijn wel schadegevallen geweest maar die zijn niet op het Gilde verhaald.

Juridische zaken

Juridisch medewerker van het Gilde, Winfried Feliks, heeft zijn functie neergelegd. Het bestuur heeft twee nieuwe leden bereid gevonden deze taak over te nemen. Gerard Sniijders en Victor van Swam vormen het team dat het bestuur zal bijstaan in allerlei juridische zaken. Winfried Feliks zal op projectbasis kunnen worden ingezet.

Tot Slot

Het bestuur dankt alle leden voor hun vrijwillige inzet: molenaars, instructeurs, molenaars-in-opleiding, molengidsen, maalploegleden, vrijwilligers in een molenwinkel of anderszins, bestuursleden van alle afdelingen, leden van de verschillende commissies en ondersteunende diensten en onze donateurs. Door uw inzet blijven de molens draaien en malen.